

A group of diverse cartoon children are gathered around a large white rectangular sign. The sign is held up by several children, and its text is in large, bold, green letters. The children are drawn in a simple, friendly style with large heads and small bodies. They have various skin tones, hair colors, and styles. One child on the left is wearing a pink shirt with the name 'MARTIN' on it. Another child on the right is wearing a yellow shirt and an orange skirt. The background is a solid black color.

Földrajz- tantervek története

A magyar földrajztanítás története

Előadáson nem foglalkozunk vele

Tananyag

A földrajztanítás módszertani alapjai 1. 19–41. oldal

geogo.elte.hu-n

Magyar földrajztanítás történeti kiállítás leporellói

A tantervkészítés folyamata

1. Cél meghatározása

A tantervkészítés folyamata

1. Cél meghatározása

2. Feladatok megfogalmazása

A tantervkészítés folyamata

1. Cél meghatározása

2. Feladatok megfogalmazása

3. Tananyag
kiválasztása

A tantervkészítés folyamata

1. Cél meghatározása

2. Feladatok megfogalmazása

3. Tananyag kiválasztása

4. Tananyag
elrendezése

1-2. A cél és a feladatok meghatározása

Társadalmi szempont

Mit kíván a társadalom az iskolától?

3. A tananyag kiválasztásának szempontjai

1. Az **iskolával** szemben meghatározott célok és feladatok megvalósulását szolgálja
2. Biztosítsa a **földrajztantárgyra** vonatkozó kiemelt képzési-nevelési-oktatási célok, feladatok megvalósulását
 - fogalmak, folyamatok, összefüggések $\Rightarrow$ valósághű képzetek, földrajzi-környezeti gondolkodásmód
 - tevékenységek $\Rightarrow$ eligazodás a világban, ismeretalkalmazás az életben
 - a **jellemzőség elvének** alkalmazása
 - a legjellemzőbb példákon való bemutatás
 - földrészek, tájak, országok – csak a legjellemzőbb lényegkiemelés

3. Alkalmazkodjon a tanulók **életkori sajátosságaihoz**

- téma, mennyiség $\Rightarrow$ a befogadására képesek az adott korban
- támaszkodjon a tantervi előzményekre
- megismerés: ismert $\Rightarrow$ ismeretlen
közele $\Rightarrow$ távoli

4. A tananyag elrendezése

Koncentráció elve

tartalmak és módszerek összekapcsolási módja

Nevelési	Készség- fejlesztési	Tartalmi	Módszertani
Nevelési területek közötti kapcsolat	Kommuniká- ciós, megis- merési és tájékoztatói kéességek	A tantárgyak műveltségi anyaga közötti kapcsolat	A tantárgyak tanításának módszerei közötti kapcsolat
<i>Pl. környezeti nevelés</i>	<i>Pl. tanulás keresztntantrv (NAT)</i>	<i>Pl. környezet- ismeret, hon- és népismeret modul</i>	<i>Pl. természettu- dományos tárgyak</i>

Tantárgyi koncentráció

**Integrált
tantárgy**

**Szintetizáló
(integráló) tantárgy**

**Komplex
tantárgy**

**Több tudományág
ismeretanyagát
egy rendszerbe
Rendezőelve:
résztudományok
egymás közötti
kapcsolata**

**Korábbi
ismereteket,
tapasztalatokat
magasabb
szintézisbe hoz**

**Több tudományág
ismeretanyagát
egymás mellett
Komplex
rendszereket
vizsgál probléma-
centrikusan**

***Pl.
környezetismeret
1-4. o.***

***Pl. Ember és
környezete
fakultációs (1978)***

***Pl.
természetismeret
5-6.o.***

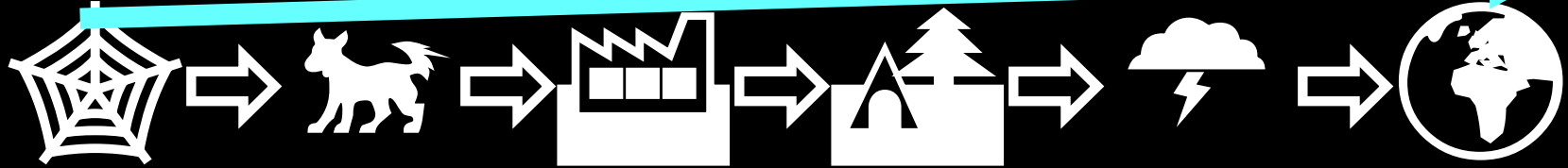
Tananyag elrendezési elvek

1. Lineáris tananyagelrendezés

lineálisan táguló

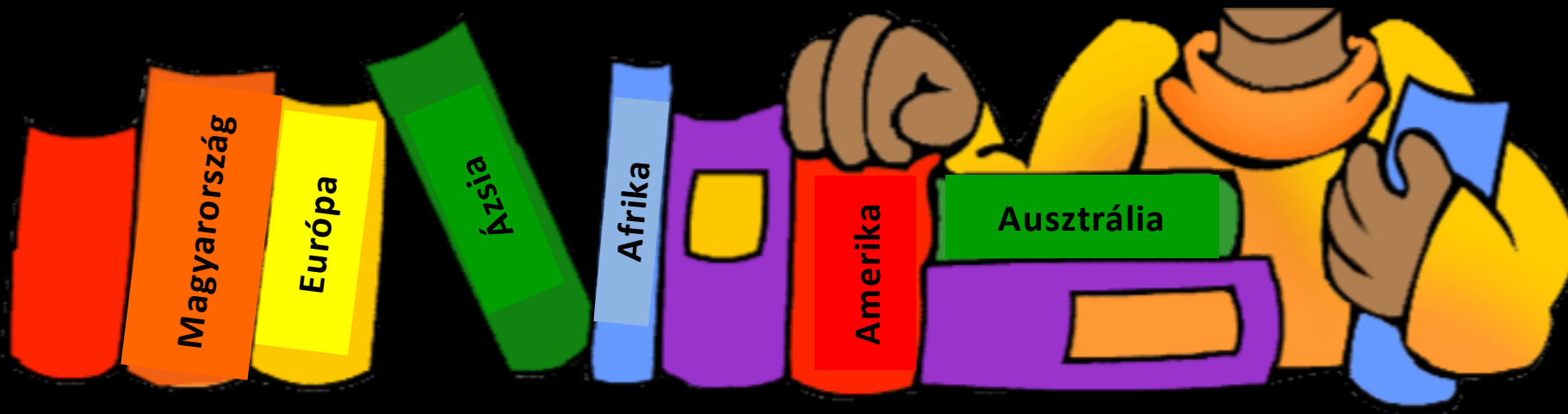
évfolyamok

közeli
egyedi

témakörök

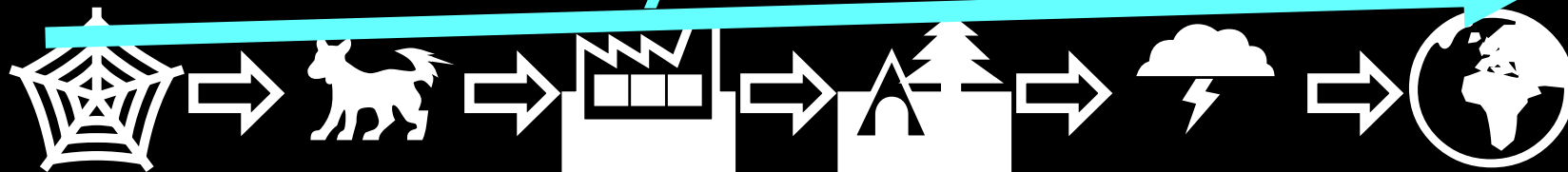
általános
távoli

1. Lineáris tananyagelrendezés

lineálisan táguló

évfolyamok

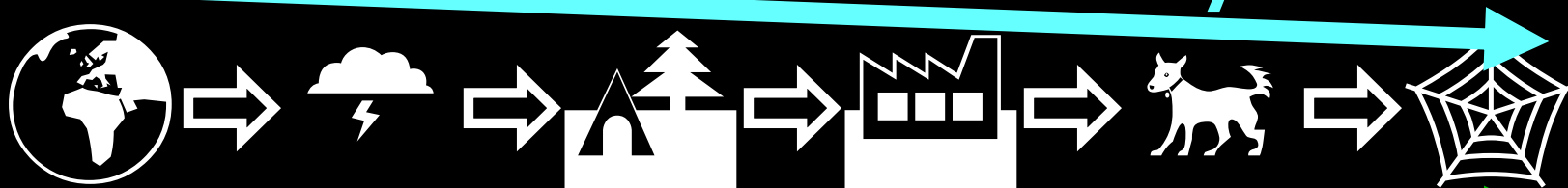
közeli
egyedi

témakörök

általános
távoli

lineálisan szűkülő

évfolyamok

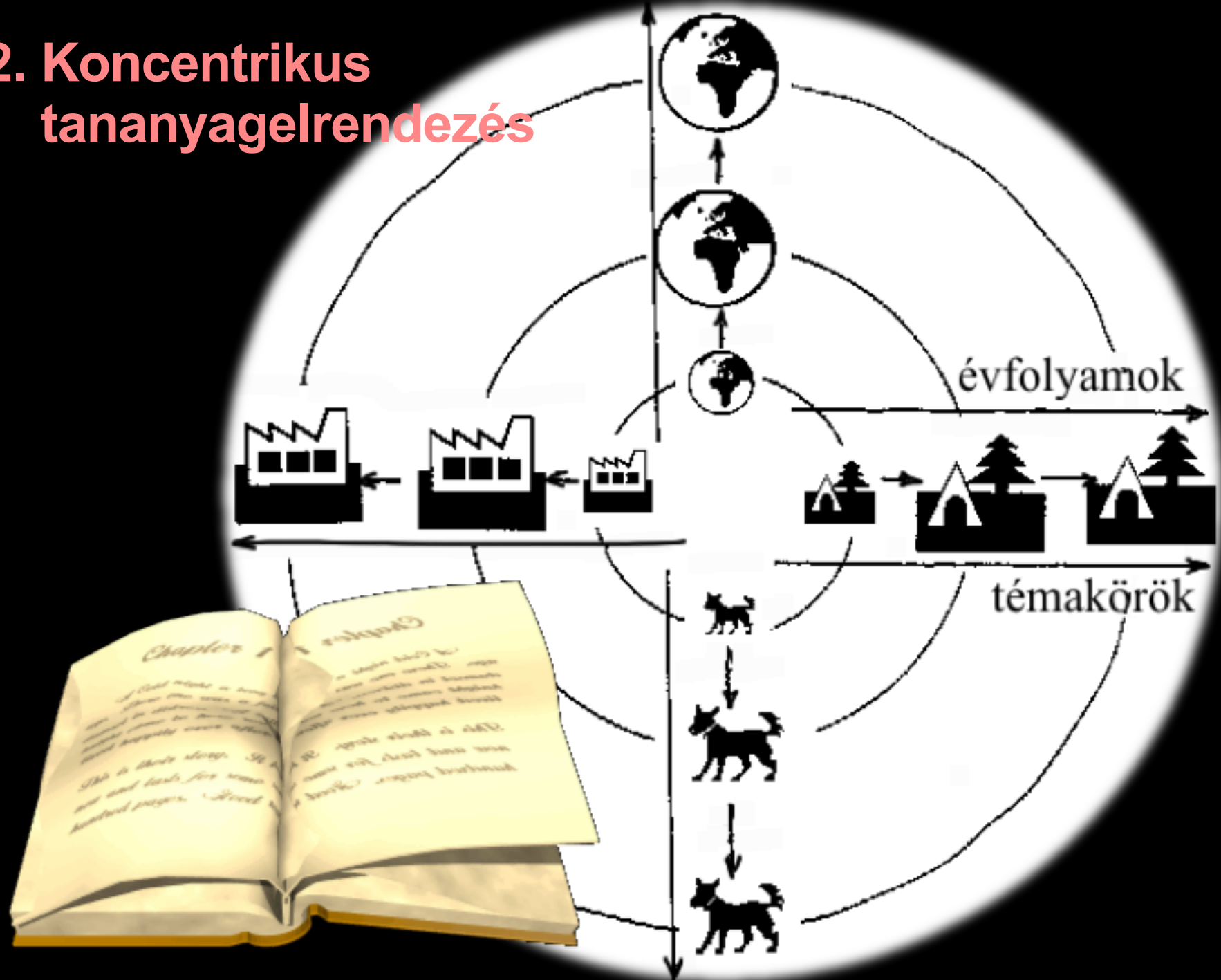

általános
távoli

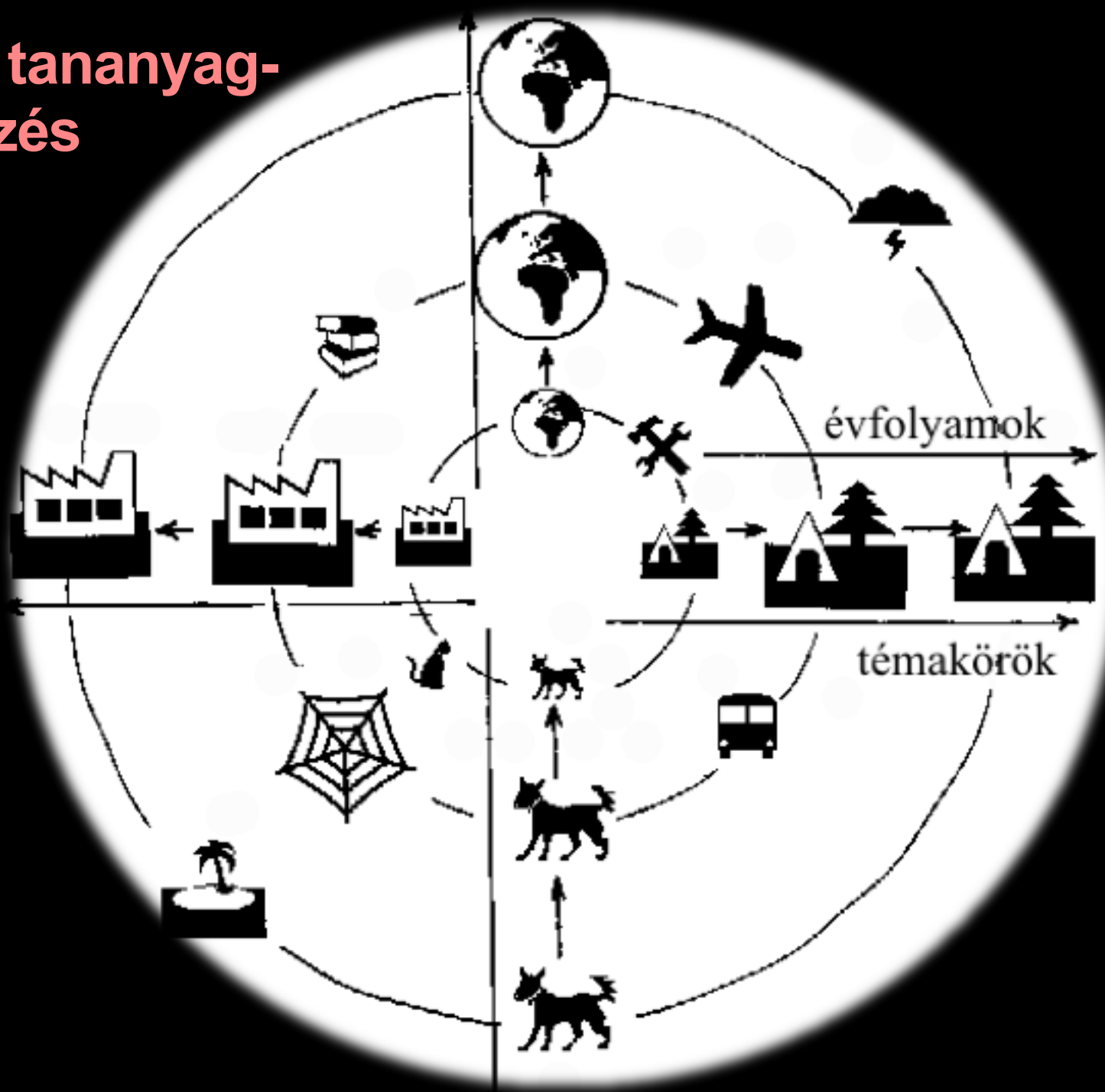
témakörök

egyedi
közeli

2. Koncentrikus tananyagelrendezés

3. Spirális tananyag- elrendezés

A hagyományos tantervek

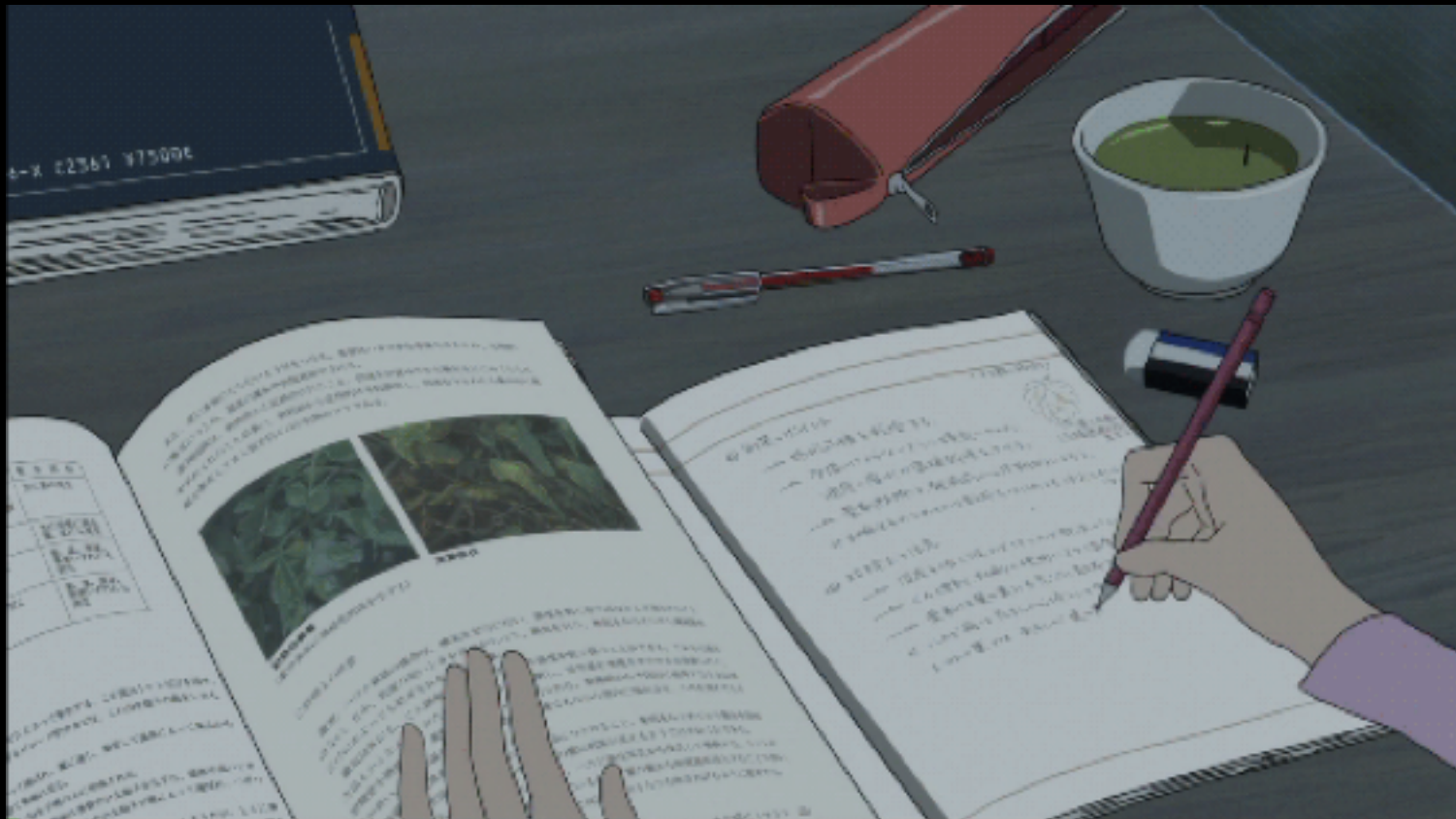
Követelményrendszer kategóriái

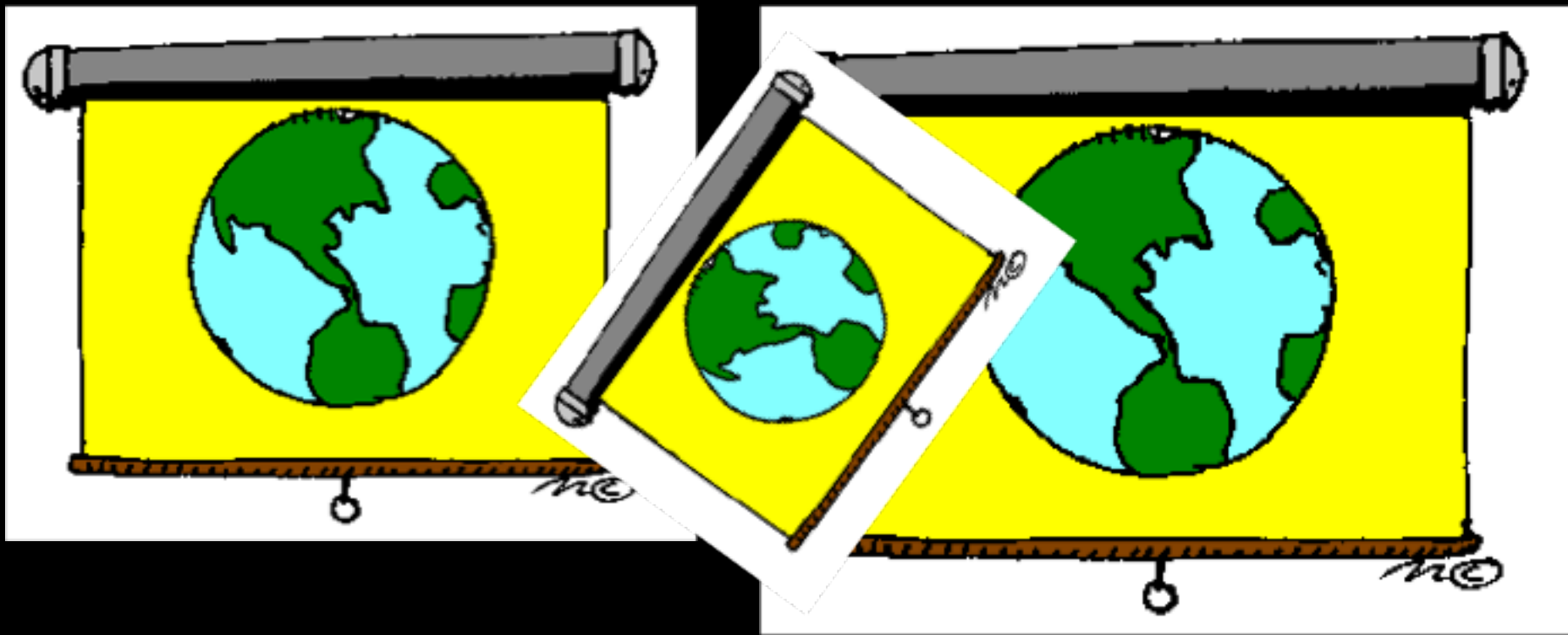

A földrajztantervek története

A földrajz tantervek konceptióváltásai

**Viszontagságos történet
Sokszor újból és újból megfogalmazták
ugyanazokat a kívánságokat
de a megvalósítás elmaradt**

1962-es tanterv („reformtanterv”)

Cél

- alapismeretek elsajátítása
- jártasságok kialakítása
- szocialista világnézet megalapozása

Nyitott iskola – nem kívánt lezárt ismereteket adni
⇐ a középfokú oktatás általános
igénye

Koncepció: alapismeretek + regionális földrajz

Környezetismeret tantárgy bevezetése (1–4. o.)
előzmény: 1945 után 3. o. Lakóhelyism.,
4.o. Magyaro.fr.

4 + 3 = 7 év földrajztanulás

Általános iskola 5–8. o. földrajz – lineáris elrendezés
Gimnázium I–III. o. földrajz – koncentrikus ráépülés

Koncepció: a

földrajz

1973-as tantervmódosítás

MSZMP KB. hat. Az állami oktatásügy továbbfejl-ről

Cél: tananyagcsökkentés

kevesebb ismeretanyag – **munkáltatás**

új taneszközök (mf., tk., feladatlap) + követelményr

új szemléltetőeszközök

applikációs kontúrtérképek, transzparenszek 6–8. o.

Módszer:

- törzsanyag + kiegészítő anyag
- gyakorló órák kijelölése

Eredmény: túlszabályozottság

nem igazodott az eltérő képességekhez

ATLANTI-ÓCEÁN

SKÓT-FELFÖLD

GRAMPIAN-HEGYSÉG

ÉSZAKI-TENGER

GLASGOW

NEWCASTLE

SZARVASMARHA

LEEDS

MANCHESTER

PENINNE-HEGYSÉG

BIRMINGHAM

ÁRPA

TEMZE

LONDON

LONDONI-MEDENCE

ZÖLDSÉGFELEK

ALMA

BÚZA

LA MANCHE

1978-as tanterv

Alapelv

- Tovább lépés a nevelő iskola irányába
 - A tantárgyi szétaprózottság megszüntetése
környezetismeret integrált jellege (4–5. o.)
- „**Kerettanterv**” ⇒ **fakultációs rendszer** bevezetése
(7–8.o. + III–IV.o.)

Változások

1. **Követelményrendszeren** a hangsúly
ismeretek + tanulók magatartása, képességei,
világnézete
↓
a tanárok egy részének érthetetlenné vált

2. Törzsanyag és kiegészítő anyag átértelmezése
általános képességű tanulókra
tanulási idő 2/3-a alatt – differenciált foglalkoztatás
de a minősítés alapja csak a törzsanyag lehet
3. A továbbhaladáshoz szükséges **minimum** jelölése
célja: időben fel lehessen tárni a hiányosságokat
4. A gyerekek önálló tevékenykedtetése, gondolkodtatása
5. A szaktudományok új eredményeinek beépítése a tananyagba

Tananyagelrendezés: 3 + 2 = 5 év földrajz

1–5. o. Környezetismeret

1–3. o. + 4-5. o. ált term.fr-i alapfogalmak, öf-k, foly-k
Európa- és Magyarország-centrikusan

6–8. o. Földrajz – alapvetően lineáris

regionális földrajz – term. fr. – gazd. fr. – országok
(politikai súlyuknak megfelelő részletesség)

alapfogalmakat, összefüggéseket beépíti

6. o. távoli földrészek, 7. o. Európa + Szovjetunió

8. o. Magyarország tájföldrajza + csillagászati földrajz

I–II. o. Földrajz

I. o. általános fr. (term.fr. + gazdasági + népességfr)

II. o. régióként regionális fr. + Magyaró. gazdaságföldrajza

1986 – Tantervi korrekció

Követelménymódosítás 1986/87-től

(a földrajzot csak 1989/90-től érintette)

Célja: a tanterv feszített ütemének csökkentése

Módszere:

A törzsanyag feldolgozását biztosítani

- tantárgyak közötti átfedések csökkentése
- tananyag belső átrendezése
- óraszám rugalmasabb felhasználása

Szakmai korrekciók (pl. monszunéghajlatok, „kis tigrisek”, demográfiai robbanás, É-tengeri kőolaj)

1988 – Tantervmódosítás

Koncepcionálisan és tartalmilag formális

Általános iskolák – hetes / ciklusos óraterv

⇒ **Óraszámcsökkenések:**

1.o. megszűnt a környezetismeret

2–5.o. céljának csak a természetismeretet tekintik

Óraterv	6. osztály	7. osztály	8. osztály
Ciklusos (2 hetente)	3 / 4	4 / 3	4 / 3
Hetes	2	2 / 1	2 / 1

Egyszintű tantervi szabályozás

állami / központi tantervek

= a tanítás kötelező tartalma és rendje

1777–1995

Fokozatosan, lassan enged teret a tanári szabadságnak

Központi tantervek műfaji sajátosságai

A tantárgy céljai és feladatai

Tananyag osztályonként

Évi órakeret felosztása

Tantervi követelmények

Tantervi követelmények

Tartalmak

**Tanulói
teljesítmények,
tevékenységek**

**Nevelési
eredmények**

Tantervi követelmények

Tartalmak	Tanulói teljesítmények, tevékenységek	Nevelési eredmények
------------------	--	----------------------------

A követelményrendszer kategóriái

Fogalmak		Folyamatok	Összefüggések	Gyakorlatok
Általános	Egyedi			